2025

POLITICAL SCIENCE

Paper : POL0400204

(Political Theory : Concepts and Debates)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. Choose the correct option of the following : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ শুদ্ধ বিকল্পটো বাছি উলিওৱা :

(a) Rawls' concept of the 'original position' involves which of the following?

তলত উল্লিখিত কোনটো ৰ'লচ্‌ৰ 'মূল অৱস্থা'ৰ ধাৰণাৰ অন্তৰ্গত ?

(i) A state of nature

প্ৰাকৃতিক অৱস্থা

(ii) A condition of anarchy

নৈৰাজ্যৰ অৱস্থা

(iii) A hypothetical social contract under a 'veil of ignorance'

'অজ্ঞতাৰ পৰ্দা'ৰ তলত এক কাল্পনিক সামাজিক চুক্তি

(iv) A capitalist economy

পুঁজিবাদী অৰ্থনীতি

(b) According to John Rawls, which of the following is the 'first virtue of social institutions'?

জন ৰ'লচ্‌ৰ মতে তলত উল্লিখিত কোনটো 'সামাজিক প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ প্ৰথম গুণ'?

(i) Efficiency

কাৰ্যক্ষমতা

(ii) Equality

সমতা

(iii) Justice

ন্যায়

(iv) Liberty

স্বাধীনতা

(c) Who among the following is associated with 'multiculturalism' ?

তলত উল্লিখিত কোনজন 'বহুসংস্কৃতিবাদ'ৰ লগত জড়িত ?

(i) John Rawls
জন ৰ'লচ্

(ii) John Locke
জন ল'ক

(iii) Thomas Hobbes
থমাছ হবচ্

(iv) Will Kymlicka
উইল কিমলিকা

(d) What are the universal human rights?

সার্বজনীন মানৱ অধিকাৰসমূহ কি কি ?

(i) Local laws
স্থানীয় আইন

(ii) Basic freedoms
মৌলিক অধিকাৰ

(iii) Economic plans
অর্থনৈতিক পৰিকল্পনা

(iv) National laws
ৰাষ্ট্ৰীয় আইন

(e) What does egalitarianism primarily mean?

সমানতাবাদে মূলত কি বুজায় ?

(i) Freedom of speech

বাক্ স্বাধীনতা

(ii) Equal rights for all

সকলোৰে সম-অধিকাৰ

(iii) Rule of law

আইনৰ শাসন

(iv) Economic growth

আৰ্থিক বিকাশ

(f) Who among the following is associated with the concept of sovereignty?

তলত উল্লিখিত কোনজন সাৰ্বভৌমত্বৰ ধাৰণাটোৰ লগত জড়িত ?

(i) Jean Bodin

জিন বডিন

(ii) J. J. Rousseau

জে. জে. ৰুছ'

(iii) Thomas Hobbes

থমাছ হবচ্

(iv) All of them

ওপৰৰ সকলোবোৰ

(*Continued*)

(g) Which Revolution is associated with the establishment of the modern Nation-State system?

আধুনিক জাতি-ৰাষ্ট্ৰ ব্যৱস্থা প্ৰতিষ্ঠাৰ লগত কোনটো বিপ্লৱ জড়িত ?

(i) The American Revolution

আমেৰিকান বিপ্লৱ

(ii) The French Revolution

ফৰাচী বিপ্লৱ

(iii) The Glorious Revolution

গৌৰৱময় বিপ্লৱ

(iv) The Russian Revolution

ৰাছিয়ান বিপ্লৱ

(h) Which philosopher is associated with the concept of Civil Disobedience?

তলত উল্লিখিত কোনজন দাৰ্শনিক আইন অমান্যৰ ধাৰণাটোৰ লগত জড়িত ?

(i) John Locke

জন ল'ক

(ii) Mahatma Gandhi

মহাত্মা গান্ধী

(iii) B. R. Ambedkar

বি. আৰ. আম্বেদকাৰ

(iv) Thomas Hobbes

থমাছ হবচ্

2. Answer the following questions (any *six*) : 2×6=12

তলৰ যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What is the main idea of the 'difference principle' in Rawls' theory?

ৰ'লচ্‌ৰ তত্ত্বত 'পাৰ্থক্য নীতি'ৰ মূল ধাৰণাটো কি ?

(b) What is meant by 'spontaneous order' in Hayek's thought?

হায়েকৰ চিন্তাধাৰাত 'স্বতঃস্ফূৰ্ত শৃংখল' বুলিলে কি বুজোৱা হয় ?

(c) What is the difference between procedural equality and substantive equality?

প্ৰক্ৰিয়াগত সমতা আৰু প্ৰকৃত সমতাৰ মাজত পাৰ্থক্য কি ?

(d) What is the central idea of anarchism as a political philosophy?

ৰাজনৈতিক দৰ্শন হিচাপে নৈৰাজ্যবাদৰ মূল ধাৰণাটো কি?

(e) Mention two features of multi-culturalism.

বহুসংস্কৃতিবাদৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(f) Mention the significance of the Treaty of Westphalia.

ৱেষ্টফেলিয়া সন্ধিৰ তাৎপৰ্য উল্লেখ কৰা।

(g) Name two international organizations which influence the national policies of the States.

ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ ৰাষ্ট্ৰীয় নীতিত প্ৰভাৱ পেলোৱা দুটা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংগঠনৰ নাম লিখা।

(h) What is the relation between climate change and human rights?

জলবায়ু পৰিৱৰ্তন আৰু মানৱ অধিকাৰৰ মাজত সম্পৰ্ক কি?

(i) How do you understand background inequalities?

পশ্চাদমূলক অসমতা বুলিলে কি বুজা ?

(j) What is differentiated rights?

পৃথকীকৃত অধিকাৰ কি ?

3. Answer the following questions (any *four*) : 5×4=20

নিম্নলিখিত যি কোনো চাৰিটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Discuss the two principles of justice as given by Rawls. How do you think these two principles are related to his idea of the 'original position'?

ৰ'লচৰ ন্যায়তত্ত্বৰ নীতি দুটা আলোচনা কৰা। এই নীতি দুটাৰ সৈতে তেওঁৰ 'মূলৰ অৱস্থা'ৰ ধাৰণাটো কেনেকৈ জড়িত বুলি তুমি ভাবা ?

(b) How does Hayek's view on justice differ from Rawls?

হায়েকৰ ন্যায়ৰ ধাৰণাটো ৰ'লচৰ ন্যায়ৰ ধাৰণাতকৈ কেনেকৈ পৃথক ?

(c) Explain Lockean notion of negative freedom.

জন ল'কৰ নঞৰ্থক স্বাধীনতাৰ ধাৰণাটো বৰ্ণনা কৰা।

(d) Discuss the significance of substantive equality in addressing social inequalities.

সামাজিক অসমতা সম্বোধনৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰকৃত সমতাৰ তাৎপৰ্য আলোচনা কৰা।

(e) Is there a conflict between the concept of freedom and equality in a democratic society? Discuss.

এখন গণতান্ত্ৰিক সমাজত সমতা আৰু স্বাধীনতাৰ ধাৰণাৰ মাজত সংঘাত আছে নেকি? আলোচনা কৰা।

(f) How do you understand the question of diversity within multiculturalism?

বহুসংস্কৃতিবাদৰ অন্তৰ্গত বিভিন্নতাৰ প্ৰশ্নটো কেনেকৈ বুজি পোৱা হয়?

(g) What are the key components of a modern Nation-State?

আধুনিক জাতি-ৰাষ্ট্ৰৰ মূল উপাদানসমূহ কি কি?

(h) Discuss the difference between distributive justice and global justice.

বিতৰণমূলক ন্যায় আৰু গোলকীয় ন্যায়ৰ মাজৰ পাৰ্থক্য আলোচনা কৰা।

4. Answer the following questions (any *two*) : 10×2=20

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Critically discuss Amartya Sen's notion of development as freedom.

অমৰ্ত্য সেনৰ স্বাধীনতা ৰূপত বিকাশৰ ধাৰণাটোৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা কৰা।

(b) What is global justice? Discuss some of the reasons which establish the importance of global justice in the contemporary world. 5+5=10

গোলকীয় ন্যায় কি? সমসাময়িক বিশ্বত গোলকীয় ন্যায়ৰ গুৰুত্ব প্ৰতিষ্ঠা কৰা কিছুমান কাৰণ আলোচনা কৰা।

(c) Discuss the relation between liberal democracy and multiculturalism.

উদাৰবাদী গণতন্ত্ৰ আৰু বহুসংস্কৃতিবাদৰ মাজৰ সম্পৰ্কটো আলোচনা কৰা।

(d) What is globalization? Evaluate its impact on State sovereignty. 5+5=10

বিশ্বায়ন কি? ৰাষ্ট্ৰৰ সাৰ্বভৌমত্বৰ ওপৰত ইয়াৰ প্ৰভাৱ মূল্যায়ন কৰা।

(e) Discuss the consent theory of political obligation.

ৰাজনৈতিক বাধ্যবাধকতাৰ সন্মতি তত্ত্বটো আলোচনা কৰা।

★★★